

**ERIKOISKIELET JA
KÄÄNNÖSTEORIA**

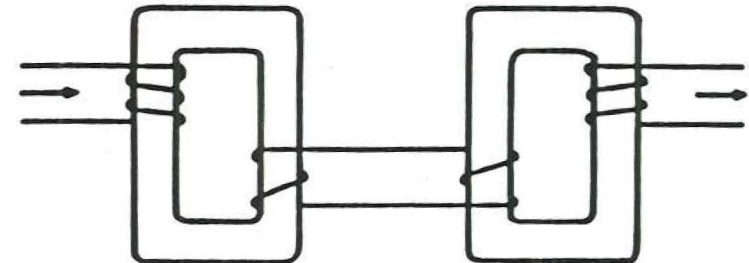
VAKKI-symposiumi XV. Vöyri 11.–12.2.1995

**FACKSPRÅK OCH
ÖVERSÄTTNINGSTEORI**

VAKKI-symposium XV. Vörå 11–12.2.1995

**FACHSPRACHEN UND
ÜBERSETZUNGSTHEORIE**

VAKKI-Symposium XV. Vöyri 11.–12.2.1995

Vaasan yliopisto. Humanistinen tiedekunta
Käännösteorian ja ammattikielten tutkijaryhmä

Vasa universitet. Humanistiska fakulteten
Forskargruppen för översättningsteori och fackspråk

Universität Vaasa. Philosophische Fakultät
Studiengruppe für Fachsprachenforschung und
Übersetzungstheorie

Vaasa 1995

Vaasan yliopiston käännösteorian ja ammattikielten
tutkijaryhmän julkaisut

Publikationer av Forskargruppen för
översättningsteori och fackspråk vid Vasa universitet

Publikationen der Studiengruppe für
Fachsprachenforschung und Übersetzungstheorie

Toimittanut / Redaktion / Herausgeber

Rune INGO, Christer LAURÉN, Henrik NIKULA & Jerry SCHUCHALTER

N:o / Nr / Nr. 20

ERIKOISKIELET JA KÄÄNNÖSTEORIA.
VAKKI-symposiumi XV. Vöyri 11.-12.2.1995

OSOITE

Vaasan yliopisto
Raastuvankatu 33
65100 VAASA

ADRESS

Vasa universitet
Rådhusgatan 33
FIN - 65100 VASA

ADRESSE

Universität Vaasa
Raastuvankatu 33
FIN - 65100 VAASA

© VAKKI und die Autoren 1995
Oy Fram Ab, Vaasa, Finnland
ISBN 951-683-564-3
ISSN 1235-5992

ERIKOISKIELET JA KÄÄNNÖSTEORIA.
VAKKI-symposiumi XV. Vöyri 11.-12.2.1995

Vaasan yliopiston käännösteorian ja
ammattikielten tutkijaryhmän julkaisut

N:o 20

Vaasa / Vasa 1995

Toimituskunta Redaktionsråd Beirat

Hartmut SCHRÖDER (Frankfurt/Oder) & Kristina NIKULA (Tampere)

Toimittaja Redaktör Herausgeber

Detlef WILSKE

Toimitussihteeri Redaktionssekreterare Redaktionssekreterärin

Heli SAARI

ALKUSANAT

Tänä vuonna Vaasan yliopiston käännteorian ja ammattikielten tutkijaryhmä (VAKKI) järjesti 15. symposiumillaan juhlakokouksen, jonka tulokset tuodaan esille täten, VAKKI-julkaisujen 20. niteellä. Taas romanttisella Vöyrillä 11./12.2.1995 pidettyyn symposiumiin osallistui 55 tutkijaa Suomesta, Ruotsista ja Saksasta. Pääteemana oli tänä vuonna "Tieteiden popularisointi". Plenaariesitelmät tästä teemasta pitivät Sven Öhman Upsalan yliopistosta (Some Problems with Explaining Science to the General Reader) ja Tuomo Pekkanen Jyväskylän yliopistosta (Popularisering av latin). Symposiumin muut esitelmät käsittelevät eri näkökulmasta niin ikään tätä teemaa sekä käännteorian ja ammattikielten tutkimuksen muita teemoja eli teemoja, jotka jo perinteisesti ovat kuuluneet tutkijaryhmän ohjelmaan. Tähän julkaisuun on koottu 24 symposiumissa pidettyä esitelmää.

FÖRORD

Forskargruppen för översättningsteori och fackspråk vid Vasa universitet ordnade traditionsenligt sitt femtonde symposium i Vörå i februari. I detta 20:e band publiceras en samling artiklar som presenterades i föredragsform vid gruppens jubileumssymposium (11.2 - 12.2.1995). Hela 55 forskare från Finland, Sverige och Tyskland hade hittat vägen till det romantiska Vörå. Huvudtemat för årets symposium var "Popularisering av vetenskap". Inom detta område höll Sven Öhman (Uppsala universitet) ett plenarföredrag "Some Problems with Explaining Science to the General Reader" och Tuomo Pekkanen (Jyväskylä universitet) ett annat plenarföredrag "Popularisering av latin". Förutom temat popularisering, som belystes ur olika synvinklar, behandlade många föredrag fackspråksforskning och översättningsteori, teman som alltid har varit centrala för forskargruppen. I denna symposierapport publiceras 24 artiklar.

VORWORT

In diesem Jahr führte die Studiengruppe für Fachsprachenforschung und Übersetzungstheorie an der Universität Vaasa (VAKKI) mit ihrem 15. Symposium eine Jubiläumstagung durch, die hiermit, mit dem 20. Band der VAKKI-Publikationen, schriftlich festgehalten wird. An dem Symposium, das am 11./12. Februar 1995 wiederum im romantischen Vöyri stattfand, nahmen 55 Forscherinnen und Forscher aus Finnland, Schweden und Deutschland teil. Hauptthema des Symposiums war in diesem Jahr "Popularisierung von Wissenschaft". Die Plenarvorträge zu diesem Thema hielten Sven Öhman von der Universität Uppsala (Some Problems with Explaining Science to the General Reader) und Tuomo Pekkanen von der Universität Jyväskylä (Popularisering av latin). Die anderen Vorträge dieses Symposiums behandeln unter den verschiedensten Aspekten gleichfalls dieses Thema sowie andere Fragen der Fachsprachenforschung und der Übersetzungstheorie, Themen also, die schon traditionell zum Programm der Studiengruppe gehören. Im vorliegenden Konferenzband sind 24 Vorträge abgedruckt.

Vaasa / Vasa 30.6.1995

Vaasan yliopiston käännteorian ja ammattikielten tutkijaryhmä

Forskargruppen för översättningsteori och fackspråk vid Vasa universitet

Studiengruppe für Fachsprachenforschung und Übersetzungstheorie an der Universität Vaasa

Heli Saari

Detlef Wilske

SISÄLTÖ – INNEHÅLL – INHALT

Alkusanat – Förord – Vorwort	5
Plenaariesitelmät – Plenarföredrag – Plenarvorträge	
<i>Sven Öhman</i> Some Problems with Explaining Science to the General Reader	9
<i>Tuomo Pekkanen</i> Popularisering av latin	24
Sektioesitelmät – Sektionsföredrag – Sektionsvorträge	
<i>Brett Dellinger</i> Concision: The Constraints of the Commercial Discourse Style	34
<i>Tuuli Forsgren</i> När svensken blöder, läcker det blod ur finnen.	47
<i>Roland Freihoff</i> Verständlich Übersetzen. Formulierungsstrategien (fi-de)	60
<i>Juhani Hiirikoski</i> Individuation of NP and Word Order	73
<i>Rune Ingo</i> Infiniittiuopetus vai lyhennetty sivulause?	88
<i>Sari Itävuori-Rinne</i> Abstraktionsgrad hos substantiv i vetenskapliga och populariserade texter	99
<i>Pia Kallio</i> Terminologiska och lexikografiska modeller vid analys av definitioner och förklaringar i populärvetenskapliga artiklar	108
<i>Merja Koskela & Nina Puuronen</i> Hur blev atomistiskt rena prov absolut rena ytor? – En jämförelse mellan vetenskapens och populärvetenskapens uttrycksätt	117
<i>Christer Laurén</i> Expertens språkbruk och tänkande. Sapir-Whorfiska aspekter på fackspråk	131
<i>Gunnar Müller-Waldeck</i> Literaturwissenschaft oder Geheimlehre. Über die exklusive Sprache der Experten	144

<i>Dagmar Neuendorff</i> Popularisierung in einer Berthold von Regensburg zugeschriebenen deutschen Predigt der Gruppe *X1	153
<i>Henrik Nikula</i> Verben des Geschehens	166
<i>Marianne Nordman</i> Rubriken i vetenskaplig och i populärvetenskaplig gestalt	180
<i>Luana Peotta</i> "Dem juristischen Laien verständlich machen ...": Zur Vulgarisierung juristischer Grundbegriffe	193
<i>Gerald Porter</i> Popularisation and Empowerment	203
<i>Jürgen Schopp</i> Veredlungsstufe und Kompetenzbereich: Entwurf zu einer Produkttypologie der Übersetzung	217
<i>Jerry Schuchalter</i> From the Esoteric to the Familiar: The Popularization of Jewish Culture in Herman Wouk's <i>This is my God</i>	229
<i>Ritva Setälä</i> Termisanojen polyseemisyys Erik Allardtin oppikirjassa <i>Sosiologia I</i> (1983)	243
<i>Tytti Suojanen</i> Popularizing Translation Theory for the Professional Translator	254
<i>Ralf Vahtera</i> Käänteisupotus käännösongelmana	261
<i>Marjo Vesalainen</i> Rhetorik im Bereich der Werbung	279
<i>Virve Vikman</i> Tuotejournalismi ja sen käyttö mainonnan vaikutus- keinona – esimerkkituotteena auto	294

SOME PROBLEMS WITH EXPLAINING SCIENCE TO THE GENERAL READER¹

Sven Öhman²
Department of linguistics, Uppsala university

Föredraget (artikeln) diskuterar en del principiella, begreppsliga svårigheter med populariseringen av matematiskt formulerade, naturvetenskapliga teorier. Dessa svårigheter härrör ur faktum att vetenskapens tekniska termer får sin mening genom de sätt de används på i teoretiskt och experimentellt forskningsarbete inom de ifrågavarande vetenskaperna. Av samma skäl finns allvarliga problem med popularisering av human- och samhällsvetenskaper.

I should like to draw the attention of people who write about scientific theories and research results for the general reader to certain linguistic pitfalls which may in fact defy the whole purpose of popularizing Science.

I have dealt with these problems at length in my book *Svindlande perspektiv. En kritik av populärvetenskapen*³ (in Swedish). In this book I present evidence to the effect that explaining scientific theories and research results to the general reader is under certain circumstances conceptually impossible.

My position should not be misconstrued, however. For one thing I consider the popularization problems to be essentially different in the cases of the natural Sciences, from the case of the Humanities and the Social Sciences. Moreover, I should like to stress that I do *not* consider it my task to spell out recommendations as to how popular science *ought* to be written. Nor do I

¹ Invited paper presented to the Vaasa University XVth VAKKI symposium on *The Popularization of Science*, Feb. 12 1995.

² email address: sven.ohman@ling.uu.se

³ *Svindlande perspektiv. En kritik av populärvetenskapen*. Stockholm 1993, W&W. In Swedish the word *svindel* is ambiguous between *dizziness* and *swindle*.